

Az 1970. évi Tisza-völgyi árvíz

8. A határainkon túl és a hazai földön történt gátszakadások következtében a Tisza-Szamos közén, valamint a Kraszna és a Szamos között Szabolcs-Szatmár megyében, mintegy 40 települést öntött el részben vagy egészen az árvíz. Lakóépületekben, közlekedési létesítményekben, állatokban és a mezőgazdaságban egyaránt igen súlyos volt a kár. Az elöntött terület kiterjedése elérte a 90 000 katasztrális holdat.

A Romániából átömlő vizek váratlanul érték a határ menti falvak lakosságát. Kimentésük a hajnali világozás beköszöntésével megkezdődött. A távolabbi községeket a víz várható odaérkezési idejét figyelembe véve — előre kiürítették. A mentési és kitelepítési munkákban a gépkocsikon kívül tömegesen vettek részt a honvédségi kételtű járművek és helikopterek.

Különösen kemény küzdelmet vívott Olcsvaapáti lakossága a község körtöltésén, a nábrádi és a romániai töltésszakadásokon kiömlött vizek ellen. A faluban maradt férfiak a víz-üzemi szolgálat irányításával a víz áradásának ütemében több napon keresztül emelték a község belterületét védő körgátat. Nyúlgátot építettek, szivárgás, csúszás ellen védekeztek. Éjt nappalá tevő munkájuk a sokszor reménytelennek tűnő órákban sem lankadt. Erőfeszítésük nem volt hiábavaló: otthonuk, javaik megmenekültek.

A felvonult vízügyi műszaki osztagok a vízszintek kiegyenlítése után azonnali megkezdtek a gátszakadások ideiglenes elzárását, hogy egy esetleges újabb árhullám kifolyását megakadályozzák. Az ideiglenes elzárás megtörténte után pedig haladéktalanul megindult a megromló épületek töltésének végleges kijavítása.

A végleges elzárási munkák idején érkezett az újabb júniusi árhullám. Ez azonban az időközben elkészült, illetve épülőfélben levő elzárások és az erőteljes védekezés eredményeként már nem tudott a gátak közül kilépni.

A Tisza aránylag gyors apadása már május 16-án 20 órakor lehetővé tette az öreg Túr Olcsvaapáti melletti zsilipjének megnyitását és elkezdődhetett a Szamos jobb partján kiömlött vizek levezetése. Majd a lefolyás meggyorsítása érdekében a zsilipről néhány száz méterre átvágták, illetve kirobbantották a Tisza bal parti gátját. A bal parti elöntésekről a vizet Olcsvánál vezették vissza a Szamosba. E célból ugyancsak robbantással nyitottak rést a védvonalon.

Az elöntött területek gyors vízmentesítését jelentős részben az oda irányított nagyszámú — közepes és nagy teljesítményű — szállítható szivattyú biztosította, mely másodpercenként 16 köbméter vizet emelt a befogadó folyóba. A visszamaradt pangó vizek eltávolításában pedig a vizitársulatok gyorsan mozgó víztelenítő brigádjai működtek közre: kis teljesítményű szivattyúkkal és vízlevezető árkok ásásával

val segítve elő a víz mielőbbi visszavezetését. Ily módon sikerült a kezdeti előlöntésből tárolódott mintegy 390 millió köbméter vizet igen rövid idő alatt levezetni a Szamos völgyéből.

Az elárasztott területek vízmentesítése után a kitelepített lakosság visszaköltözése nem indulhatott meg azonnal. A vízszintek elengedélyezése kiadása előtt minden épületet megvizsgáltak életbiztonsági szempontból, a kutakat fertőtlenítették és mindenkit védőoltásban részesítettek.

A kárt szenvedettek gyors első megsegítése után az ország minden részéről építőanyag, gépi felszerelés és szakemberek tömege érkezett a helyszínre, hogy kezdetét vegye a több mint 5000 romba dőlt vagy megromló épület helyreállítás.

A Kraszna az Ecsedi-lápn nyugati magasabb terepvonalainak lábánál folyik. Bal partján tehát természetes magaslat, jobb partján árvízvédelmi gát kíséri. A májusi árhullám, amely a Túr és a Szamos mentén katasztrófális árvízi előntéseket okozott, a Krasznan „viszonylag alacsony” szinten vonult le; csupán megközelítette — 30 cm-nyire — a korábbi legnagyobb (640 cm) vízállást.

A Krasznan a júniusi esőzések idéztek elő nagyobb árhullámot. Ekkor volt szükség a gátak mentén hosszabb ideig tartó erőteljes védekezésre. Több szakaszon emelni kellett a töltés magasságát és a műtárgyak mellett, valamint a gátak átázott helyein a rézsűre terített műanyagleplel (fő-

liával) csökkentették a szivárgást. A felpuhult rézsűlábakat a töltésmegcsúszás megakadályozása végett leterhelték. A műszaki beavatkozás sikerrel járt. A folyó árvize a gátak között maradt, kiöntés nem volt.

A Lónyai-csatorna mindkét oldalán fővédvonal húzódik, amely a Tisza vízszaduzasztó hatására megemelkedő vizek ellen védi a mély fekvésű területet. A jobb parti védvonalak a Tiszától 5 km-nyire levő részén különösen az első árhullám alkalmával kellett nagy erővel védekezni. Az átázott, csurgó, elcsúszással fenyegető szakaszon — nagy erők felvonulataival — sikerült megakadályozni a töltésszakadást.

Az esetleg kitörő vizek elhatárolása, az előntés késleltetése és a netán szükséges kiürítés biztosítása érdekében, vagyis az esetleges töltésszakadásból eredő károk enyhítése céljából megelőző óvintézkedésként több helyen épült ideiglenes, illetőleg a későbbiek során állandó jellegűvé fejleszthető lokalizációs töltés. Így Garboldc védelmére, Kisvárdadöge—Fényeslitke—Komoró—Tuzsér vonalán, Dombóvár és Tiszatelek között,

Nagyhalász—Tiszabercelnél, Tiszabercel—Gáva—Vencsellő között az Ura—Börvely út mentén, Komlódtótfalu—Csengersima—Gacsály vonalán, valamint Gyórtételek és Nagyvesed között, összesen 162 000 köbméter földanyag beépítésével épült lokalizációs védvonal.

(Folytatjuk.)

A jó kedélyű munkásember

BORS FOLYTATJA, ahol abba hagyta. S lassacskán minden kétséget eloszlat afelől, hogy a kalandfilm patronjainál többre is képes. Már a nyolcadik folytatásán tart *(Borban az igazság)*, s valahol úgy nyilatkozott az egyik rendező-keresztapa, hogy megéri még a tizenötödiket is. Bors Máté menekülése tehát eleve biztosított — ha csak nem állítanak a szerzők újabb valószínűtlenségét alternatívát maguknak, mondjuk esetleges elfogatásával. Ugyanis akkora apparátussal üldözik, amelyet a horvathyá titkosrendőri diszkreció éppenhogy elbir, s ha netalán kezükbe kerülne, kimentése tovább bonyolítaná a szerzők dolgát a folytatásokra. Viszonylag simább ügy tehát, ha hirtelen lemenne Bors teszi lóvá kalaposkopóit. Szerencséje — s a sorozat gyengéje — hogy az üldözők könnyen lóvá tehetőek. Dezső és Oszti mint két szélkakas forog a friss szimatra, de mire és ahogy odaérnek, Bors megelölük, miközben nemcsak feladatát teljesíti, elvtársait is menekíti.

A fentiek ellenére is van rokonszenves vonása a Bors-

kalandnak, ami némileg kárpótól. Nevezetesen, hogy észrevétel nélkül is közelebb hozza a nézőhöz a hazai ellenállási mozgalmat, az illegális pártmunkát. Különösen a fiatalabbakhoz, akiknek nincs erről a korszakról élettapasztalatuk, fogalmiakat történelemórákról, könyvekből alkothatják. Azok a munkásemberek, akik a Bors-filmekben előfordulnak, jó kedélyűek, s hogy tényleg ilyenek is voltak — érdekes véletlen folytán — még szerdán este újrafogalmazta valaki a képernyőn.

FÖLDEÁK JÁNOS, aki a harmincas évek munkásirónak „új hullámaival” indult az irodalomba, s akinek 60. születésnapjára gyűjtéményes kötet mellett a televízió márciusi *Nyitott könyv* műsora mondott köszöntőt. A *Nők és férfiak* szerzőjének mo cellulje a jó kedélyű munkás, s ha Földeák ilyennek mondja a munkást, semmi okunk benne kételkedni. A *Fészekrakás* fiatal házaspárjának a szerelem teszi felhenné boldogságát, jóllehet maguk is, vendégbarátjuk is tudja, a pengős világ szalmán alvó szegényei szomorúbb hétköznapokra is ébrednek még. Derűs hangulatúak *Surbán Miska* tréfi is. A nyugdíjból visszakerülő idős szaki furcsa kalandjában Földeák János arról a nemzedékről rajzol finom portrévázlatot, mely az új rend kiharcolásában elmaradt a kortársainál. melynek idegállását módszeresebben használta el az élet. Miskán (hatvanon felül is csak így) többször vitte el a rendőrség, mint amenny-

Képernyő

nyit fordult a világ szekere érte még véletlenül is jöttek, amikor általános kiállást rendelt a politika, mert Miska mindig közel maradt a tűzhöz, nem helyelkedett, számított, büjt, kalkulált: odaállt az igazsághoz, és ott maradt mellette. Szakértelme nélkülözhetetlen volt a munka beindításához is — aztán buta viccei miatt küldik nyugdíjba: lelcesolja a nőket. Így vonul ki Surbán Miska a harctérről, önszántából, mert hiszen csak azért lo-csolkodott, hogy végre nyugdíjazza. Ahogyan Kovács Károly először megjelenik közelről, mint Surbán Miska, ősz halántékával szótlanul is elmondja, mit gondoljunk felőle, szomorokas-humoros történelméről.

A két hangulatos novella átdolgozás után enerváltabb a *Vacsora utáni fekete*. A mai világban is régi notabilitásokat kereső, cím és rangkörüggel fertőzött hivatalnokokról szól, akinek véreből a szervilis alkalmazkodás. A filmről nehezen érteni, mit várna ez a beosztott főnökétől: nemesi kutyabőr vagy szocialista protekció. Persze az a munkásportré, melyet Földeák novellájában oly szeretettel rajzol, innen sem hiányzik. *Tyrl Attila* kelti életre egy Surbán Miskához hasonlóan megszenvedett fiatalság után, a szocializmus építő derékhad fontos és felelős embereként. A novellák tévé-változatait *Gaál Albert* rendezte.

N. I.

Játékok exportja

A Szegedi Tömegipari Ktsz az elmúlt hónapban nagy sikerrel szerepelt a müncheni nemzetközi játékszer-kiállításán, amit a Hollandiából, Belgiumból, az NSZK-ból, Kanadából, Svédországból és Ausztráliából befutott megrendelések is bizonyítanak. A szövetkezet ebben az évben mintegy 20 millió forint értékű játékot küld exportra.

Konzervek bemutatója

Tegnap délelőtt a konzervgyár klubhelyiségében árubemutatót tartottak legújabb termékeikből, melyre a nagykereskedelmi vállalatok képviselőit hívták meg. A bemutatott 31-féle új gyártmány bizony nem egy háziasszonyt örömmel töltött volna el. Különösen említésre érdemes talán a levessűrítmény, melyet főzni sem kell, csak a vizet hozzáadni. Vagy az előre elkészített levelek, baromfi-készítmények, befőttek és főzélékek. A gyár képviselői szerint ezeket a termékeket elsősorban hazai piacra szánták.

Ma diszünnepség a Tanácsköztársaság évfordulója alkalmából

A Magyar Szocialista Munkáspárt Szeged városi bizottsága, a városi tanács és a népfőrd városi bizottsága diszünnepséget rendez ma, pénteken délután 4 órai kezdettel a Bartók Béla Művelődési Központban (Vörösmarty u. 3.) a Magyar Tanácsköztársaság megalakulásának 52. évfordulója tiszteletére. Ünnepi beszédet Papp Gyula, a városi tanács vb elnökhelyettese mond.

Vár és sátoortábor épül a Dóm előtt

A Csinom Palkó díszletvitája a szabadtéri játékok igazgatóságán

Farkas Ferenc Csinom Palkó című daljátéka augusztus 6., 8., 14. és 20-án szerepel a szegedi szabadtéri játékok idei műsorán. Az előadást *Horváth Zoltán* rendezi. Az előkészületek egyik fontos állomásaként csütörtökön a játékok igaz-

gatóságán **Varga Máttyás** tervezőművész és a kivitelezés szakemberei megartották a darab díszletvitáját. Az elképzelések szerint a háromfelvonásos műöt díszletképpen játszódik. A színpad háttérében levő Dómot nagy magasságba nyúló festett túllakarával fedik. Színpompás, részletesen kimunkált kulisszaelemekből palotaudvar, sátoortábor kerül majd — többek között — a játéktérre. Pirotechnikai eljárással megelevenedő tábor, a balettkar tánca, a világítási fényeffektusok sokrétű alkalmazása teszi majd látványossá az előadást. A helyszínek gyors változtatására négy nagyméretű forgószínpadot is építenek a játéktérre.

Varga Máttyás tervezője volt a tizenegy évvel ezelőtti játékokon bemutatott Csinom Palkó díszleteinek is. A mostani vitán arról számolt

be, hogy új kulisszáit színebbnek, mesébbnek tervezte, mint 1969-ben. Lényeges változtatásokat kellett alkalmaznia azért is, mert a játékok színpadát azóta átépítették, bővítették. Most tulajdonképpen harminc méteres színpadnyílást takarnak majd a világos színű, vidám hangulatot hordozó díszletek. A kulisszák egyes elemei szinte beépülnek a nézőtérre, magasságuk sok helyen meghaladja a tíz métert is. Varga Máttyás a művészen festett díszletképek mellett olyan nagyszámú műszaki rajzot is átadott a szakembereknek, amelyek a gyakorlati kivitelezés alapjául szolgálnak.

Az idei Csinom Palkó előadásain egyébként maga a szerző, Farkas Ferenc vezényel. A jelmezeket *Márk Tim* vadar tervezi.

A Balatonnál már készülnek a vendégjárásra

A tavalyinál nagyobb idegenforgalomra számíthatunk a Balatonnál — alapították meg Veszprémben a csütörtökön megrendezett idegenforgalmi anketon, amelyen részt vett dr. Sághy Vilmos, a belkereskedelmi miniszter első helyettese is. Vándor József, a Veszprém megyei tanács vb elnökhelyettese beszámolt a Balaton északi partjának elmúlt évi idegenforgalmi tapasztalatairól. Mint elmondotta, a magyar tenger veszprémi partjának üdülővidékén tavaly már csaknem 400 000 olyan vendéget fogadtak, akik átlagban 5,1 napot töltöttek el a különféle nyaraló- és idegenforgalmi helyeken. 1969-hez képest félmillióval nőtt a vendégnapok száma.

Az idei felkészülésről szólva elmondották az anketon, hogy a négyhónapos főszezon rendkívül nagy terheléssel a vendégforgalmi és

ellátó szervekre, mert hiányoznak a nagyobb, tömeggyűléket kielégítő éttermek, büfék, és egyéb ellátó vagy szolgáltató egységek. A Belkereskedelmi Minisztérium és az Országos Idegenforgalmi Tanács kezdeményezésére ezért ez évben elsősorban a kereskedelmi egységeket gyarapítják. A tó partján 10 olyan ABC-árúházhhoz hasonló pavilon épül, amelyeknek alapterülete egyenként eléri a 200 négyzetmétert. Építőipari kapacitás hiányában azonban nem tudják befejezni néhány vendéglátó egységet, mint például a badacsonyi Kisfaludy-ház, a balatonfüredi Kedves eszpresszó és a Baricska-csárda felújítását.

Az anketon ellátásáról is. Többen hangsúlyozták, hogy az alapvető élelmiszerekből megfelelő készlet áll rendelkezésre.

Ipari kiállítás Győrben

Az idén július 23. és augusztus 1. között második rendezik meg Győrött a tavaly nagy sikerrel zárult ipari kiállítást és vásárt. A város 700 éves jubileumi

rendezvényeihez kapcsolódó eseményre megalakult a Győri Ipari Kiállítás és Vásár Titkársága és szétküldték a vásár új szabályzatát is. (MTI)